

پاسخ گویی قرآن به نیازهای انسان معاصر

نویسنده :

سمیه یادگار

www.ketab.ir

سرشناسه	صیادی، سمیه، ۱۳۵۹ - ۱۳۹۴.
عنوان و نام پدیدآور	پاسخگویی قرآن به نیازهای انسان معاصر / نویسنده سمیه صیادی
مشخصات نشر	تهران : فارسیران ، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۱۲۰ ص.
شابک	978-600-8313-00-7
وضعیت فهرست	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۱۴ - ۱۲۰ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	قرآن -- اعجاز
موضوع	اسلام -- تجدید حیات فکری -- جنبه‌های قرآنی
رده بندی کنگره	BP۸۶/ص ۲ پ ۱۳۹۴
رده بندی دیویی	۲۹۷/۱۵۸
شماره ثبت کتابخانه ملی	۴۱۸۲۱۴۸

پاسخگویی قرآن به نیازهای انسان معاصر

نویسنده : سمیه صیادی

طراح جلد: مهدی سلامی

ناشر: فارسیران

مدیر فنی انتشارات: آرزو بک زاده

شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۷-۰۰-۸۳۱۳-۶۰۰-۹۷۸

محل پخش: میدان انقلاب، ابتدای کارگر جنوبی، کوچه رشتچی، ساختمان شماره ۱۰

۸-۹۶-۶۶۴۳۶۰۹۶

www.uastfl1.ac.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۰	پیشگفتار
	فصل اول: مفهوم شناسی
۱۳	گفتار اول: قرآن
۱۳	الف) تعریف لغوی
۱۵	ب) تعریف اصطلاحی
۱۶	گفتار دوم: مفهوم نیاز
۱۶	الف) معنای لغوی
۱۶	ب) معنای اصطلاحی
۱۸	گفتار سوم: مقتضیات زمان
۱۸	الف) تعریف لغوی مقتضیات
۱۸	ب) تعریف لغوی زمان
۱۹	ج) معنای اصطلاحی مقتضیات زمان
۲۰	نتیجه
	فصل دوم: مقتضیات زمان و نیازها
۲۲	گفتار اول: قرآن و فرهنگ عصر نزول
۲۷	گفتار دوم: پایه‌های مقتضیات زمان
۲۸	گفتار سوم: قوانین قرآن و ملاک تغییر و ثبات آنها
۲۹	الف) ملاک تغییر و ثبات قوانین قرآن
۳۳	ب) قلمرو اجتماعی دین
۳۷	گفتار چهارم: نظرات اندیشمندان درباره نیازهای انسان
۳۷	الف) علامه طباطبائی
۳۸	ب) مرتضی مطهری
۳۸	ج) شهید صدر
۳۹	د) جعفر سبحانی
۳۹	هـ) مصباح یزدی
۴۰	و) سید حسن نصر
۴۱	گفتار پنجم: تقسیم بندی نیازهای انسان
۴۱	الف) نیازهای ابزاری

- ۴۲ (ب) نیازهای به کارگیری و راه اندازی ابزارها
- ۴۲ (ج) نیازهای شیوه‌ای و روشی
- ۴۳ (د) نیازهای مادی بدن
- ۴۳ (هـ) نیازهای دنیوی معنوی عقلانی
- ۴۴ (و) نیازهای آخرتی
- ۴۴

نتیجه

فصل سوم: جامعیت قرآن

- ۴۶ گفتار اول: معنا و مراد از جامعیت
- ۴۸ گفتار دوم: بیان روایات جامعیت قرآن
- ۵۵ گفتار سوم: نظریات مختلف در مورد جامعیت قرآن
- ۵۵ الف) جامعیت مطلق قرآن
- ۵۶ ب) جامعیت نسبی قرآن
- ۵۸ ج) جامعیت مقابله‌ای
- ۵۹ د) عدم جامعیت قرآن
- ۶۱ گفتار چهارم: ملاک‌های جامعیت
- ۶۲ الف) مطابقت با فطرت
- ۶۳ ب) عقلانی بودن
- ۶۴ ج) شایستگی عمومیت و جاودانگی
- ۶۵ د) انعطاف پذیری و سهولت احکام
- ۶۵ هـ) میانه روی در قوانین / شمول و گستردگی
- ۶۶ و) سازگاری اجزای دین
- ۶۶ ز) آینده نگری
- ۶۷

نتیجه

فصل چهارم: راه کارهای پاسخگویی قرآن به نیازها

ارائه راه کارها در حوزه منابع دین

- ۶۹ گفتار اول: قوانین قرآن قضایای حقیقی
- ۷۰ گفتار دوم: مرجعیت علمی معصومین (پیوند قرآن و عترت)
- ۷۲ الف) رابطه قرآن و عترت
- ۷۵ ب) همتایی قرآن و عترت و وجوه هماهنگی آن دو

گفتار سوم: منزلت عقل در فهم معارف قرآن
ارائه راه کارها در حوزه روش ها وقواعد

گفتار چهارم: اجتهاد پویا

الف) تعریف اجتهاد

ب) اقسام اجتهاد

گفتار پنجم: نظام قانونگذاری

الف) قوانین ثابت و متغیر (ثابتات و متغیرات)

ب) احکام اولیه و ثانویه

ج) تفهیم قانون گذاری در جزییات به مردم

د) قوانین ارادارنده یا کنترل کننده

گفتار ششم: قاعده جری و تطبیق

گفتار هفتم: قاعده بیان و ژرفای قرآن

الف) تفاوت جری و بیان

ب) نقش بطون در برداشتی قرآن

گفتار هشتم: نسخ مشروط (تمهیدی یا ریجی)

الف) نسخ و پیام جاوید آیات

نتیجه

پیشنهادهای

منابع و مأخذ

سپاس بی کران پروردگار را که به انسان قدرت اندیشیدن بخشید تا به یاری این موهبت راه ترقی و تعالی را بییماید و امید به این که عنایت الهی شامل حال ما باشد تا با بضاعت اندک علمی خود در خدمت جوانان و آینده سازان کشور عزیزمان باشیم.

گسترده‌گی علوم و توسعه روزافزون آن، شرایطی را به وجود آورده است که هر روز شاهد تحولات اساسی چشمگیری در سطح جهان هستیم، این گسترش و توسعه نیاز به منابع مختلف از جمله کتاب را به عنوان قدیمی ترین و آسان ترین راه دستیابی به اطلاعات و اطلاع رسانی، بیش از پیش روشن می کند.

در همدین راستا انتشارات فارسیران با همکاری جمعی از اساتید و پژوهشگران، مولفان و مترجمان مجرب درصدد است تا با تلاش های دایمی خود منابعی معتبر و با کیفیت را در اختیار متقاضیان و علاقه‌مندان قرار دهد.

امید است که این مجموعه نه تنها هرچند کوچک در جهت ترویج فرهنگ و علم ایفا نماید. در خاتمه از اساتید، خوانندگان و دانشجویان عزیز خواهشمند است با ارایه پیشنهادات و انتقادات خود در انجام بهتر امور و چاپ ضروری تریر آثار آری آن باشند.

Moradi.Hassan@Yahoo.Com

تلفن تماس: ۶۶۹۴۷۱۳۱

حسن مرادی

پیشگفتار

انسان موجودی است نیازمند که با توجه به اقتضائات زمان حاجتها و نیازهای متحول و رو به رشدی دارد، با توجه به اینکه زمان در حال تغییر و تحول است و هر زمانی اقتضائات خودش را دارد، لذا نیازهای بشر نیز همگام با اقتضائات زمان روبه رشد و در حال دگرگونی و تحول می باشد و از آنجا که قرآن کتاب هدایت و راهگشای انسان معرفی گردیده است، باید دید، کتابی که در آن جامعیت، جادانگی و تغییر ناپذیری فرض است، چگونه پاسخگوی نیازهای متحول و سیلان پذیر بشر می باشد. برای پاسخ به این مسأله ابتدا لازم است مباحث تصویری و تصدیقی آن به خوبی روشن گردد. مبادی تصویری موضوع عبارتند از: مقتضیات زمان و قلمرو قوانین قرآن و ملاک تغییر و ثبات آنها و مبادی تصدیقی آن ثبات و تغییر نیازهای بشری باشد. سپس قلمرو موضوعی قرآن از دو جهت قابل بررسی قرار می گیرد: اول آن که قرآن چه موضوعات و مسائلی را بیان می کند؟ پاسخ به این سوال بحث جامعیت قرآن را در پی خواهد داشت و اینکه جامعیت قرآن در محدوده هدایت انسانها بوده و راهکارها و راهکارهایی برای آن بیان شده است. که مهمترین آن فراگیری و شمول است، بدین معنا که قرآن کریم در حوزه خودش هیچ چیز را فرو گذار نکرده است و به آن ها پرداخته است. جهت دوم آن که آیا قرآن در بیان مسائل، به روشها نیز اشاره کرده است؟ نکته بسیار مهم در پاسخ نهایی به سؤالات اصلی تحقیق این است که مجموعه عواملی که پاسخگویی قرآن به نیازهای بشر را در همه عصرها و سالیها ممکن ساخته است، همگی در متن قرآن به صورت دقیق آمده است. این راهکارها در دو سطح و طرح می گردند: اول در حوزه منابع دین در کنار قرآن که عبارتند از: پیوند قرآن با عترت (مرجعیت علمی معصومین) و نقش عقل در فهم معارف قرآن. دوم در حوزه قواعد و روشها که عبارتند از: بحث از زرعای قرآن و بطن آن، قاعده جری و تطبیق، اجتهاد مستمر و پویایی فقه، نسخ مشروط، نظام خاص قرآن از قبیل وجود قوانین ثابت و متغیر، احکام اولیه و ثانویه، تفویض وضع مقررات جزئی به مردم و حکم حکومتی. قرآن کریم با استفاده از راهکارهای فوق همواره می تواند به حل مشکلات انسان و نیازهای او در همه عصرها بپردازد. پژوهش حاضر درون دینی بوده و نگارنده از منظر یک معتقد به الهی بودن قرآن و با استفاده از آیات آن و سخنان معصومین علیهم السلام به موضوع پرداخته است.

پاسخ به این مسأله که قرآن چگونه پاسخگوی نیازهای بشر می باشد، ذهن پژوهشگران حوزه علوم قرآن و تفسیر را به خود معطوف ساخته است، اما این مسأله از آن جهت که با خاتمیت اسلام

ارتباط دارد، در علم کلام و از آن جهت که در مسأله قلمرو دین مطرح است در فلسفه دین و از جهات دیگر به مسأله حقوق و فقه و تفسیر مربوط می‌شود. این سوال از موضوعاتی است که از دیرباز مورد توجه دانشمندان دین پژوه بوده است. بدین معنا که قرآن با وصف جاودانگی، شمول و خاتمیت، به ثبات و نامتغیر بودن آن حکم می‌کند و از طرفی دیگر لازمه حیات دنیوی انسان تغییر و تحول می‌باشد و بشریت همواره با پرسش‌ها و مشکلاتی روبه‌رو می‌شود که در هر عصری تغییر می‌کند. حال سؤال این است که تلفیق و هماهنگی بین این دو چگونه امکان پذیر است؟ به عبارت دیگر آیا ضابط و مقررات ۱۴۰۰ سال پیش قادر به رویارویی با تحول دائمی اوضاع زمانه و جوابگوی مسائل پیچیده‌ای چون مسائل اقتصادی سیاسی و اجتماعی می‌باشد؟ از طرفی ایجاد شبهات در افکار و عقاید ضرورت پرداختن به مسأله را می‌رساند.

در این کتاب، سعی شده است به سوالات فوق پاسخ داده و خواننده را تا حدودی با راه کارهایی که قرآن کریم در پاسخ به نیازهای بشر ارائه داده است آشنا کنیم.

تهران - سمیه صیادی

جمادی الاولی ۱۴۳۷ ه. ق

زمستان ۱۳۹۴